

ПІДТРИМКА ЛІДЕРСТВА В УМОВАХ КРИЗ

Ольга Комеліна

д. екон. наук, професор

Анна Ісіченко

студентка

*Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка» (Україна)*

Останнім часом теорії лідерства набули значної уваги серед науковців та практиків. Здебільшого вчені аналізують лідерство за умов стабільності, коли головним завданням лідера є налагодження робочого процесу, підвищення продуктивності та мотивація працівників, збільшення прибутку тощо. Більшість відомих на сьогодні теорій лідерства вивчають цей феномен за «нормальних» умов. Однак саме в умовах кризи, коли від швидкого ухвалення оптимальних рішень залежить не лише прибуток, але й існування компанії у цілому, лідерство стає найбільш важливим.

Кризи досліджують з погляду управління, коли управлінці заздалегідь передбачають різні сценарії криз й мають чіткий план дій у разі їх виникнення. Проте кризу неможливо передбачити зі стовідсотковою точністю, адже на її виникнення впливає багато чинників, таких як економічна ситуація, стихійні лиха, війни тощо. Наприклад, пандемія COVID-19 спричинила одну з найбільших криз у світовій історії. Кризи вимагають швидких та рішучих дій, гнучкості у разі ухвалення рішень, мотивації та контролю працівників, тому роль лідера є найбільш важливою в таких ситуаціях [1].

Головним завданням лідера є мотивація підлеглих до роботи, особистий розвиток членів колективу, створення команди людей, які працюють не через зобов'язання, а для досягнення спільної мети організації. Лідер є не просто наставником, а людиною, на яку прагнуть бути схожими підлегли. Тож лідери повинні мати певні здібності та навички, такі як дисциплінованість, відповідальність за ухвалення рішень, стресостійкість, уміння швидко передбачувати різні варіанти розвитку подій та інші. Існують теорії лідерства, які стверджують, що лідерами народжуються (наприклад, great man theory), проте більшість учених стверджують, що ці навички можна набути. Саме тому дослідження підтримки лідерства є важливими та актуальними.

Підтримка лідерства – це процес надання підтримки лідерові в процесі ухвалення рішень, управління відносинами з підлеглими, а також підтримка в

умовах стресу та невпевненості. Підтримка лідерства є важливим процесом, адже її відсутність може привести до зниження мотивації як колективу, так і самого лідера. Перші дослідження щодо підтримки лідерства були опубліковані 1975 року House & Mitchell. Ця концепція ґрунтувалася на розвитку всіх без винятку членів колективу, поліпшення їх мотивації. Дослідження Lin & Ling (2021) розглядають підтримку лідерства не тільки, як розвиток особистих лідерських якостей, налагодження взаємодії в колективі, але й через покращення умов праці, забезпечення належного навколишнього середовища.

Упродовж останніх десятиліть розвиток лідерства є одним з головних завдань світових організацій. Дослідження свідчать, що правильний розвиток лідерства сприяє не тільки збільшенню продуктивності, але й значному підвищенню прибутків. Компанії, які залучали талановитих менеджерів та допомагали їм розвиватися, збільшили свій прибуток у середньому на 20%. Наприклад, програма підготовки лідерів компанії Boehringer Ingelheim's призвела до того, що менеджери висували власні ініціативи, які в результаті принесли компанії 5 мільйонів доларів. Розвиток навичок не тільки в безпосереднього лідера, але і в підлеглих сприяє створенню штабу працівників, які в разі виникнення кризових ситуацій будуть здатні формувати власні ініціативи та шляхи до розв'язання проблем, що виникли, а також достатньо стресостійкими та вмотивованими.

Одними з найбільш поширених інструментів підтримки лідерства є курси та тренінги, менторство, використання мотиваційних методів. Сьогодні є багато бізнес-шкіл, спрямованих на розвиток лідерських якостей. Однією з найбільш відомих є Гарвардська школа бізнесу. Також розвиненою є практика розвитку лідерства в університетах, таких як коледж Вільямса в Бостоні, студенти якого очолюють провідні світові компанії.

Ефективними інструментами для підтримки лідерства в організації є інформаційно-комунікаційні технології. Системи підтримки лідерства зазвичай складаються з тренінгів, курсів, семінарів, форумів, відеоконференції, чатів підтримки, відеороликів, опитувань, експертних оцінок тощ. Для забезпечення ефективних комунікації між учасниками дедалі частіше використовують інформаційно-комунікаційні технології.

Отже, підтримка лідерства є одним із найбільш важливих завдань організації, особливо в кризових ситуаціях. Адже криза є найбільш складним етапом у житті компанії, але за правильних дій лідера вона може сприяти до розвитку компанії з використанням нових можливостей.

Список використаних джерел

1. Ronald E. Riggio and Toby Newstead. Crisis Leadership. Annual Review.2023. Vol. 10. P. 201-224.
2. Martin L. 3. Ways Leadership Development Will Boost Your Bottom Line. URL: <https://www.lisamartininternational.com/post/3-ways-leadership-development-will-boost-your-bottom-line>.
3. Meizhen L., Qian L. The role of top-level supportive leadership: A multilevel, trickle-down, moderating effects test in Chinese hospitality and tourism firms. Journal of Hospitality and Tourism Management. 2021. Vol. 46. P. 104-113.